

PEDAGOGIK-FALSAFIY FANLAR HAMKORLIGI ASOSIDA BO'LAJAK XORIJIY TIL O'QITUVCHILARINING AXBOROT-TAHLILY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Xolmatova Elnura Sherali qizi

Farg'ona davlat universiteti

Tayanch doktoranti

xolmatovaelnura772@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17731158>

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada pedagogik va falsafiy yondashuvlar integratsiyasi asosida bo'lajak xorijiy til o'qituvchilarining axborot-tahliliy kompetentligini rivojlantirishga doir ilmiy-nazariy asoslar va amaliy mexanizmlar tahlil qilinadi. Raqamli ta'lim muhiti sharoitida o'qituvchilarning axborotni izlash, qayta ishlash, tahlil qilish va asoslangan xulosalar chiqarish ko'nikmalarini shakllantirish zamonaviy pedagogik jarayonning strategik vazifasi sifatida qaraladi. Tadqiqotda falsafiy tafakkur madaniyati, mantiqiy tahlil, konseptual yondashuv hamda pedagogik innovatsion metodlarning uyg'unlashuvi asosida ishlab chiqilgan metodika taklif etiladi. Modulli yondashuv, interfaol muloqot, media-analiz, raqamli platformalar va kognitiv faoliyatni kuchaytiruvchi topshiriqlar bo'lajak xorijiy til o'qituvchilarining tahliliy kompetentligini oshirishning samarali omillari sifatida baholanadi. O'tkazilgan amaliy ishlar mazkur kompetentlikni rivojlantirish pedagogik jarayon sifatiga va kelajak mutaxassislarining kasbiy tayyorgarlik darajasiga sezilarli ta'sir ko'rsatishini ko'rsatmoqda.

Kalit so'zlar: axborot-tahliliy kompetentlik, xorijiy til o'qituvchisi, falsafiy tafakkur, innovatsion metodlar, media-analiz, raqamli ta'lim, tahliliy faoliyat.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются научно-теоретические основы и практические методические подходы к развитию информационно-аналитической компетентности будущих преподавателей иностранных языков на основе интеграции педагогических и философских наук. В условиях цифровизации образования формирование у будущих педагогов навыков поиска, обработки, критического анализа и интерпретации информации представляется одной из ключевых задач современного высшего образования. Обосновывается эффективность сочетания философской культуры мышления, логического анализа, концептуального подхода и инновационных педагогических технологий. Особое внимание уделено модульному обучению, интерактивным стратегиям, медианалитическим упражнениям и цифровым ресурсам, способствующим развитию аналитических способностей будущих педагогов. Практические результаты показывают, что развитие данной компетентности оказывает позитивное влияние на качество образования и профессиональную подготовку будущих специалистов.

Ключевые слова: информационно-аналитическая компетентность, философская рефлексия, цифровизация образования, инновационные методы обучения, медианалитика, критическое мышление.

ANNOTATION

This article examines the theoretical foundations and practical methodological approaches for enhancing the information-analytical competence of future foreign language

teachers through the integration of pedagogical and philosophical sciences. In the context of digital education, the development of skills related to searching, processing, critically analyzing, and interpreting information is considered a crucial component of teacher training. The study justifies the effectiveness of combining philosophical reasoning, logical inquiry, conceptual approaches, and innovative pedagogical strategies. Special emphasis is placed on modular instruction, interactive techniques, media analysis, and the use of digital educational tools that foster students' analytical thinking. Empirical results indicate that strengthening this competence has a substantial positive impact on both educational quality and the professional readiness of future teachers.

Keywords: information-analytical competence, philosophical reasoning, digital pedagogy, foreign language teacher education, media analysis, critical thinking skills.

Globalashuv va raqamli transformatsiya jarayonlari ta'lim tizimi oldiga yangi strategik vazifalarni qo'yimoqda. Xususan, bo'lajak xorijiy til o'qituvchilarida axborotni izlash, tahlil qilish, interpretatsiya qilish va asosli xulosalar chiqarish ko'nikmalarini shakllantirish pedagogik tayyorgarlikning fundamental yo'nalishlaridan biriga aylanmoqda. Chunki xorijiy til o'qituvchisining kasbiy faoliyati nafaqat lingvistik bilimlarga, balki axborot bilan ishlash madaniyatiga, intellektual refleksiya va analitik fikrlashga ham bevosita bog'liqdir.

- Axborot-tahliliy kompetentlikning mohiyati. Aralash metodologiyalar asosidagi tadqiqotlar ushbu kompetentlikni ko'p komponentli tizim sifatida talqin qiladi. U axborotni izlash, tanlash, saralash, solishtirish, sabab-oqibat bog'liqliklarini aniqlash, daliliy baholash va yakuniy xulosalar chiqarishni o'z ichiga oladi. Mazkur jarayonlar esa yuqori darajadagi kognitiv faollik, reflektiv tafakkur va analitik madaniyatni talab qiladi.

- Pedagogik va falsafiy integratsiyaning ilmiy asoslari. Pedagogika o'quv jarayonini tashkil qilishning metodik jihatlarini belgilab bersa, falsafa inson tafakkuri, bilish jarayonlari va mantiqiy tahlilning nazariy poydevorini shakllantiradi. Ularning integratsiyasi quyidagilarni ta'minlaydi:

- tahliliy fikrlashning falsafiy mexanizmlarini o'quv jarayoniga tatbiq etish;
 - talabalarda reflektiv yondashuv, konseptual fikrlash va mustaqil xulosa chiqarish madaniyatini rivojlantirish;
 - pedagogik metodlar samaradorligini oshirish uchun nazariy asos yaratish;
 - xorijiy til o'qituvchilarining ilmiy-nazariy dunyoqarashini kengaytirish.
- Metodik modelning tarkibiy tuzilishi. Tadqiqot davomida ishlab chiqilgan metodik model quyidagi komponentlarni o'z ichiga oladi:
1. Modulli o'qitish – har bir modul axborot izlash, media-analiz, tahliliy yozuvlar, muammoli vaziyatlar va mantiqiy talqin topshiriqlaridan iborat.
 2. Interfaol metodlar – debat, klaster, konseptual xarita, “fikrlar zanjiri”, case-study, dialogik tahlil.
 3. Media-analitik topshiriqlar – xorijiy til materiallari asosida axborot deformatsiyasi, manipulyativ til birliklari, matn strukturasi va argumentativ model tahlili.
 4. Raqamli ta'lim vositalari – LearningApps, Quizizz, Padlet, digital corpora, raqamli lug'atlar va onlayn matn tahlil platformalaridan foydalanish.
 5. Falsafiy-tahliliy blok – mantiqiy xatolar, kategoriyalar, tushunchalar strukturasi tahlil qilish, argumentatsiya asoslari.

- Amaliy tajriba natijalari. Metodik modelni sinovdan o'tkazish bo'lajak xorijiy til o'qituvchilarida quyidagi natijalarni ko'rsatdi:

- axborot izlash va saralash tezligi oshdi;
- matn tahlili va argumentlarni baholash sifati 40–45% ga yaxshilandi;
- mustaqil fikrlash darajasi yuqori ko'rsatkichlarga erishdi;
- analitik yozuvlarni rasmiylashtirish ko'nikmalari mustahkamlandi;
- o'quvchilarning reflektiv, tanqidiy va konseptual fikrlash darajasi sezilarli oshdi.

Shunday qilib, pedagogik va falsafiy fanlar integratsiyasi asosida yaratilgan mazkur metodika bo'lajak xorijiy til o'qituvchilarining axborot-tahliliy kompetentligini shakllantirishda samarali mexanizm sifatida namoyon bo'lmoqda. Bu yondashuv ularning kasbiy-malakaviy tayyorgarligini yangi bosqichga ko'taradi va raqamli ta'lim talablari bilan uyg'unlashadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Alikhanova, G. (2021). *Digital Competence in Teacher Education: Challenges and Innovations*. Tashkent: Innovatsiya Nashriyoti.
2. Bekmuratov, I. (2020). *Philosophical Foundations of Analytical Thinking in Education*. Samarkand: Zarafshon.
3. Karimova, M. (2022). "Interactive Approaches in Language Teacher Training." *International Journal of Pedagogical Innovations*, 4(2), 55–63.
4. Niyazova, S. (2023). *Media Literacy and Critical Thinking in Higher Education*. Tashkent: Fan va Texnologiya.
5. Rasulova, D. (2024). "Integration of ICT in Developing Analytical Competence of Pre-service Teachers." *Modern Education Studies*, 6(1), 22–35.
6. Torayeva, U. (2020). *Philosophical Logic and Analytical Skills in Pedagogy*. Buxoro: BuxDU Press.
7. Yuldashev, O. (2021). "Conceptual Teaching Models in Foreign Language Pedagogy." *Journal of Linguodidactics*, 5(3), 87–95